

**ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ
ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР-БАКАЛАВРІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРАКСЕОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ
ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЇЇ ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ**

Лісна-Міськів Н. Є.

*ВНКЗ ЛОР «Львівський інститут медсестринства та лабораторної
медицини ім. А. Крупинського»*

У статті зосереджено увагу на характеристиці потенціалу педагогічного моделювання щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх медичних сестер-бакалаврів. Представлено авторське розуміння змісту моделювання та моделі як наукових дефініцій. Розкрито складові елементи структурної моделі формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на праксеологічних засадах. У процесі практичного впровадження акцентовано увагу на властивостях моделі, які матимуть вплив на вдосконалення готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності.

Ключові слова: педагогічне моделювання, структурна модель, праксеологічні засади, майбутні медичні сестри-бакалаври.

**ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНОЙ МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ
ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ МЕДИЦИНСКИХ СЕСТЕР-БАКАЛАВРОВ
К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА
ПРАКСЕОЛОГИЧЕСКИХ ОСНОВАХ И РЕЗУЛЬТАТЫ ЕЕ
ПРАКТИЧЕСКОГО ВНЕДРЕНИЯ**

Лесная-Миськив Н. Е.

*ВНКЗ ЛОР «Львовский институт медсестринства и лабораторной
медицины им. А. Крупинского»*

В статье сосредоточено внимание на характеристике потенциала педагогического моделирования для совершенствования профессиональной подготов-

ки будущих медицинских сестер-бакалавров. Представлено авторское видение содержания моделирования и модели как научных дефиниций. Раскрыто составляющие элементы структурной модели формирования готовности будущих медицинских сестер-бакалавров к профессиональной деятельности на праксеологических основах. В процессе практического внедрения акцентировано внимание на свойствах модели, которые будут иметь влияние на совершенствование готовности будущих медицинских сестер-бакалавров к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: педагогическое моделирование, структурная модель, праксеологические основы, будущие медицинские сестры-бакалавры.

**CHARACTERISTICS OF A STRUCTURAL MODEL FOR THE
FORMATION OF FUTURE MEDICAL BACHELOR NURSES THE
READINESS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY ON THE
PRAXEOLOGICAL BASIS AND THE RESULTS OF ITS PRACTICAL
IMPLEMENTATION**

Lisna-Miskov N. Y.

Institute of Nursing and Laboratory Medicine named after Andrei Krupynski

Modern Ukrainian society has a fundamental need to form global professional thinking and a high level of readiness for professional activity of future medical bachelor nurses during the studying. It was determined that pedagogical modeling allows to achieve a qualitatively new level of professional training of future specialists. The article focuses on the description of the potential of pedagogical modeling for the improvement of the professional training of future medical bachelor nurses.

Pedagogical modeling is understood as a creative means of knowledge, which reflects the laws and patterns of development of the object under the study. Based on the use of pedagogical modeling, a model has been developed. The model is considered as an integral system consisting of interconnected blocks, which are aimed at a concrete result - the formation of future medical bachelor nurses all indicators of

readiness for future professional activity on praxeological basis. The algorithm for constructing a model is based on the use of parametric, component, structural and functional analysis. Structural is a model that consists of a set of specific structural units that cover the specific elements between which a clear relationship is established. The components include: 1) the goal; 2) task; 3) effective approaches, principles and laws; 4) educational environment; 5) organizational and pedagogical conditions; 6) forms of organization of educational process; 7) methods; 8) means; 9) the components, criteria and readiness levels of future medical bachelor nurses for professional activity; 10) expected result.

The model reflects the causal relationships between the process of formation of the readiness of future medical bachelor nurses to professional activities. All segregated components are grouped into specific blocks based on logic and consistency. The following blocks are distinguished: purposeful, content, technological, active and productive. Consequently, the model has a block structure and reflects the content of the formation of the readiness of future medical bachelor nurses for professional activity on the praxeological basis. In the process of practical implementation, attention is focused on the properties of the model, which will have an impact on improving the readiness of future medical bachelor nurses to professional activities.

Key words: pedagogical modeling, structural model, praxeological principles, future medical bachelor nurses.

Постановка проблеми. Серед пріоритетних напрямів модернізації вітчизняної системи професійної медичної освіти перше місце посідає необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців медсестринства на засадах праксеологічного підходу. Сучасне українське суспільство має фундаментальну потребу сформувати у майбутніх медичних сестер-бакалаврів під час навчання високий інтелектуально-творчий потенціал та глобальне професійне мислення, що базується на високому рівні готовності до професійної діяльності. У зазначеному контексті великий потенціал має педагогічне моделювання, на

основі якого можна досягнути якісно нового рівня професійної підготовки майбутніх фахівців. На ідеї педагогічного моделювання базується наукове дослідження щодо використання різних знакових й абстрактних моделей, а також розробка предметних моделей. Однак, незважаючи на вагомий потенціал педагогічного моделювання, у професійній підготовці медичних фахівців середньої ланки використовується не системно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відзначимо відсутність єдиного погляду на трактування наукової дефініції «модель». До прикладу, цей термін у Великому тлумачному словнику сучасної української мови [1] розглядається як зразок, що повторює (імітує) будову та дію якого-небудь об'єкта та використовується для одержання нових знань про цей об'єкт. В енциклопедії освіти задекларовано модель (фр. *modele* – зразок) як уявну або матеріально-реалізовану систему, «котра відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта» [2, с. 516].

Погоджуємося із Л. Додоною [5, с. 45] у тому, що моделювання є одним із універсальних методів, який застосовується як в дослідженні педагогічних об'єктів, так і при їх створенні. З практичної точки зору, у нашому дослідженні ми опиралися на погляди Л. Борисюк [3] та М. Демянчука [4], які ініціювали використання педагогічного моделювання у професійній підготовці бакалаврів сестринської справи.

Констатуємо, що не всі теоретико-методологічні та практичні аспекти щодо побудови та впровадження в освітній процес моделі, яка б підвищувала якість професійної підготовки майбутніх медичних сестер-бакалаврів висвітлено. А тому саме ці питання покладені в основу нашої публікації.

Формулювання мети статті. У процесі дослідження головні акценти зроблено на висвітленні потенціалу моделювання та розкритті підходів до змісту структурної моделі формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на праксеологічних засадах. З огляду на

поставлену мету ми виділяємо такі **завдання**: схарактеризувати основні домінанти та провідні положення, що покладені в основу педагогічного моделювання; схарактеризувати складові елементи моделі; висвітлити потенціал від упровадження цієї моделі в професійну підготовку майбутніх медичних сестер-бакалаврів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі дослідження ми прийшли до усвідомлення того, що на основі моделювання можна провести уявний експеримент, коли на основі теоретичних знань про об'єктивний світ і отриманих емпіричних даних створюються ідеальні об'єкти, які могли б мати місце в реальному експериментуванні. Узагальнюючи, наголосимо, що моделювання – це доволі креативний засіб пізнання, який заснований на аналогії та відображає закони й закономірності розвитку досліджуваного об'єкта. Внаслідок використання процедури педагогічного моделювання розроблено модель, яку розглядаємо як цілісну систему, що складається з взаємозв'язаних блоків, які спрямовані на конкретний результат – формування у майбутніх медичних сестер-бакалаврів усіх показників готовності до майбутньої професійної діяльності на праксеологічних засадах.

Основні домінанти, що покладені в основу використання педагогічного моделювання, були такими: педагогічне моделювання процесу формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності повинне бути представлено певною сукупністю послідовних частин; моделювання має володіти інтегративними властивостями та забезпечувати єдність; моделювання має характеризуватися чіткою внутрішньою організацією, що забезпечить цілісність та сприятиме інтеграційності дослідження; моделювання вимагає розгляду динаміки процесів професійної підготовки майбутніх медичних фахівців середньої ланки.

Уважаємо, що побудова дієвої моделі має базуватися на уявленні про соціальний досвід як джерела змісту професійної підготовки майбутніх медичних сестер, що, безумовно, передбачає праксеологічний підхід. Це концептуальне

положення можна обґрунтувати, спираючись на те, що зміст особистості характеризується обсягом і характером засвоєного змісту практичного досвіду. Тому набуття адаптованого практичного досвіду в процесі навчання, по суті, є реалізацією праксеологічного підходу.

До уваги взято пораду Л. Борисюк [3] про те, що «основними засобами в побудові моделі формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи є абстрагування та ідеалізація. За допомогою абстрагування виокремлювалися суттєві ознаки об'єкта моделювання та відкинуті несуттєві, усунені джерела систематичного зміщення. Шляхом ідеалізації в дослідженні здійснювався перехід до аналізу реальності з ідеальними властивостями» [3, с. 111].

У нашому баченні алгоритм побудови моделі, насамперед, базується на використанні параметричного, компонентного, структурного й функціонального аналізу. Параметричний аналіз необхідний для встановлення зовнішніх зв'язків, які впливають на формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності. Компонентний аналіз дозволяє розглядати модель як систему, що включає в себе складові елементи (блоки). Структурний аналіз дозволяє виявити взаємодії та взаємозумовленості всіх компонентів і цілісно підійти до побудови моделі. Функціональний аналіз дозволяє визначити призначення усіх складових у моделі формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на праксеологічних засадах.

До основних положень, на яких будувалася авторська модель, віднесено:

- по-перше, досліджуваний процес формування у майбутніх медичних сестер готовності до професійної діяльності повинен бути представлений певною сукупністю частин, що відповідають праксеологічним засадам;
- по-друге, модель повинна володіти інтегративними властивостями;
- по-третє, модель має мати чітку структуру, а всі складові повинні бути націлені на отримання наміченого результату;

– по, четверте, модель взаємодіє з освітнім середовищем як усього навчального закладу, де вона безпосередньо впроваджується, так і з усією освітньою системою професійної підготовки майбутніх сестер-бакалаврів на загальнодержавному рівні;

– по-п'яте, модель знаходиться в постійному розвитку, що вимагає розгляду динаміки процесів професійної підготовки фахівців, формування у них готовності до професійної діяльності та визначення результативності праксеологічних засад.

Обґрунтуємо, чим зумовлено використання терміну «структурна» модель. Зокрема, типом моделі обрано структурну модель, що імітує внутрішню організацію і структуру оригіналу. Таким чином, структурною є така модель, яка складається із сукупності певних структурних блоків, які охоплюють конкретні елементи, між якими встановлено чіткий взаємозв'язок, причому закони та механізми зв'язку всіх блоків створюють цілісну внутрішню структуру. Беручи до уваги той факт, що в основу моделі покладено праксеологічний підхід, то у розробленій моделі структурно та схематично відображені основні причинно-наслідкові зв'язки між процесом формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності.

Концептуальною основою розробки структурної моделі обрано інтегративне вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, що найбільшій степені відповідають потребам праксеологічного підходу. Відповідно до інтегрованого навчального плану підготовки бакалавра – сестри медичної (напряму підготовки 6.120101 «Сестринська справа») до цих дисциплін належать: «Обстеження та оцінка стану здоров'я людини» (150 год.) та «Клінічне медсестринство» (210 год.), також вагому роль відіграють навчальні дисципліни гуманітарної та соціально-економічної підготовки («Українська мова», «Історія та культура України», «Філософія»).

Отже, структурна модель є графічним відображенням цілісного освітнього процесу професійної підготовки, яка розглядається нами як певний орієнтир

у проектуванні педагогічного процесу з формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності. Під час побудови структурної моделі формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної діяльності враховувалися такі складові елементи:

- 1) мета професійної підготовки майбутніх медичних сестер;
- 2) завдання, що базуються на максимальній реалізації галузевого стандарту вищої освіти України на основі інтегрованого навчального плану підготовки бакалавра – сестри медичної (22 галузь знань – охорона здоров'я; 223 Медсестринство);
- 3) дієві підходи, принципи та закони;
- 4) освітнє середовище (вивчення конкретних навчальних дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки, а також дисциплін з циклу професійної та практичної підготовки);
- 5) організаційно-педагогічні умови;
- 6) форми організації освітнього процесу (лекції, семінари, лабораторно-практичні, практичні заняття: доклінічні, клінічні в лікувально-профілактичних установах та практика (навчальна і переддипломна));
- 7) методи (практичні ситуації, рольові та ділові ігри, «мозковий штурм», індивідуальні вправи, інтегровані завдання, ігрові імітаційні методи);
- 8) засоби професійної підготовки (матеріально-технічна база: навчальні та наочні посібники, спеціальні муляжі, технічні засоби навчання);
- 9) компоненти, критерії та рівні готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності;
- 10) очікуваний результат.

У методологічному контексті під час побудови моделі до уваги було взято пораду З. Шарлович [6] про доцільність урахування соціального замовлення. Як доводить авторка, «соціальне замовлення медичної сестри продиктоване реорганізацією медичної галузі та переходу на рівневу систему надання первинної, вторинної та третинної медичної допомоги, де 85 % складатиме пер-

винна медико-санітарна допомога [6, с. 9]. У нашому розумінні, саме соціальне замовлення диктує і мету та визначає завдання, а також впливає на результат професійної підготовки майбутніх медичних сестер.

Відзначимо, що усі складові мають забезпечувати мету та «ідеально передбачати результати діяльності» [7, с. 98]. Отже, мета задається та визначається кінцевим результатом професійної підготовки майбутніх медичних сестер-бакалаврів як суб'єктів цієї діяльності. Як доводить Н. Нікітіна [8], мета у моделі вибудовується на основі узагальненої характеристики, що включає в себе певний обсяг і структуру майбутньої професійної діяльності, якими повинен опанувати слухач на циклах удосконалення і спеціалізації. Усі виокремлені складові елементи вважаємо за доцільне згрупувати у конкретні блоки та надати їм структурної логічності й послідовності, починаючи від соціального замовлення і закінчуючи очікуваним результатом. У структурній моделі раціональним вважаємо виокремлення таких блоків, як: цільового, змістовного, технологічного, діяльнісного та результативного. Отже, модель експлікує блочну структуру та відображає зміст і структуру формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на праксеологічних засадах.

Потенціал від розробленої моделі очікуємо, насамперед, від того, що вона має і вагомні властивості, а саме: системності та прогностичності. Системність полягає в тому, що модель має ознаки системного об'єкта та включає супідрядні складові у кожному блоці, які об'єднані зв'язками. Модель відкрита, здатна вдосконалюватися, відображає системний підхід до формування готовності щодо професійної діяльності майбутніх медичних сестер-бакалаврів. Прогностичність моделі полягає в тому, що на її основі можна передбачити ймовірний напрямок розвитку у студентів готовності.

Із практичної точки зору розроблена нами модель сприяє досягненню педагогічної мети на основі використання в навчальному процесі сукупності цільового, змістовного, технологічного, діяльнісного, результативного блоків. У запропонованій авторській моделі усі блоки становлять структурно-

функціональні компоненти, що утворюють цілісну та єдину систему. Ці блоки дозволяють чітко організувати процес формування готовності до професійної діяльності та визначити пріоритетні напрямки професійної підготовки майбутніх медичних сестер. Констатуємо, що всі блоки об'єднує системотвірний чинник – праксеологічні засади, які покладено в основу формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності. Отже, від максимально повного впровадження авторської структурної моделі на праксеологічних засадах в освітній процес ВНКЗ ЛОР «Львівський інститут медсестринства та лабораторної медицини ім. А. Крупинського» очікуємо суттєвого вдосконалення процесу формування усіх показників готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У підсумку наголосимо на тому, що багатогранність професійної діяльності майбутніх медичних сестер-бакалаврів вимагає використання педагогічного моделювання під час професійної підготовки. У нашому баченні основним методом прогнозування та побудови структурної моделі формування готовності майбутніх бакалаврів сестринської справи до професійної діяльності на праксеологічних засадах є педагогічне моделювання, яке може суттєво вплинути на якісне формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності. Спроектowana модель формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності включає сукупність цільового, змістовного, технологічного, діяльнісного, результативного блоків, між якими існують відносини взаємозалежності, взаємозумовленості та взаємодоповнюваності.

Подальші наші напрацювання будуть спрямовані на розробку графічної моделі та практичне впровадження її в освітній процес медичних навчальних закладів, які готують майбутніх медичних сестер з дипломом бакалавра.

Список використаних джерел.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України : [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Борисюк Л. О. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи у процесі вивчення хіміко-біологічних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Леся Олександрівна Борисюк. – Хмельницький, 2016. – 253 с.
4. Демянчук М. Р. Підготовка бакалаврів сестринської справи до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Михайло Ростиславович Демянчук. – Хмельницький, 2015. – 20 с.
5. Додонова Л. А. Разработка вариативной модели подготовки специалистов в учреждениях среднего профессионального образования (Теория и практика) : Дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Любовь Артуровна Додонова; Институт теории образования и педагогики РАО. – Москва, 2003. – 286 с.
6. Шарлович З. П. Формування професійно-педагогічної компетентності медичних сестер сімейної медицини в процесі фахової підготовки: автореферат дис. . канд. пед. наук : 13.00.04 / Зоя Павлівна Шарлович; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2015. – 20 с.
7. Общая и профессиональная педагогика / Под. ред. В.Д. Симоненко. – М. : Вентана-Граф, 2005. – 368 с.
8. Никитина Н. Н. Основы профессионально-педагогической деятельности: учебное пособие для студентов учреждений среднего; профессионального образования / Н. Н. Никитина, О. М. Железнякова, М. А. Петухов. – М. : Мастерство, 2002. – 288 с.

УДК: 374.72(477.54)(09)«18»